

Druk nr 2361

Warszawa, 14 marca 2014 r.

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja
Komisja Polityki Społecznej i Rodziny
PSR-020-3-2014

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek

Na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu, Komisja Polityki Społecznej i Rodziny wnosi projekt ustawy:

- o zmianie Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz Kodeksu postępowania cywilnego.

Do reprezentowania Komisji w pracach nad projektem ustawy została upoważniona poseł Magdalena Kochan.

Łączę wyrazy szacunku

Przewodniczący Komisji

(-) Sławomir Piechota

Ustawa
z dnia 2013 r.
o zmianie kodeksu rodzinnego i opiekuńczego
oraz kodeksu postępowania cywilnego

Art. 1

W ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z późn. zm. wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 119 ze znakiem 2 dodaje się § 1 i 2 w brzmieniu:

„§ 1. Rodzice mogą przed sądem opiekuńczym wskazać osobę przysposabiającą, którą może być wyłącznie krewny lub powinowaty rodziców dziecka za zgodą tej osoby złożoną przed tym sądem. Osobą wskazaną może być również małżonek jednego z rodziców („przysposobienie ze wskazaniem”).

§ 2. Sąd opiekuńczy niezwłocznie przesyła odpis protokołu o wskazaniu do ośrodka adopcyjnego celem zarejestrowania w wojewódzkim banku danych.”

2) dotychczasowy art. 119 ze znakiem 2 staje się art. 119 ze znakiem 3.

Art. 2

W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 59, z późn. zm. wprowadza się następujące zmiany:

art. 585 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Sąd opiekuńczy wszczyna postępowanie na wniosek przysposabiającego, złożony za pośrednictwem ośrodka adopcyjnego. Ośrodek ten składa sądowi wniosek wraz z dokumentami wymaganymi przez właściwe przepisy oraz w każdym przypadku opinię o tym wniosku.

§ 2. Wniosek ten składa się w sądzie opiekuńczym właściwym dla przysposabiającego lub osoby mającej być przysposobioną.

§ 3. Art. 87 § 3 stosuje się odpowiednio.”

Art. 3

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

1. stan faktyczny

Stan prawny w kwestiach dotyczących przysposobienia został zmodyfikowany poprzez wejście w życie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz towarzyszące ww. ustawie zmiany w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym oraz Kodeksie postępowania cywilnego.

Podczas prac nad wyżej wymienionymi, z uwagi na zagrożenia dobra dziecka wynikające z braku ścisłej kontroli państwa nad doborem kandydatów na przysposabiających rozważano możliwość formalnego uregulowania tzw. „*adopcji za wskazaniem*”. Istotą, tej niewyodrębnionej w sensie prawnym formy przysposobienia, jest wyrażana przez rodziców w postępowaniu sądowym zgoda, która obejmuje zarówno fakt przysposobienia, jak i akceptację najczęściej samodzielnie wytypowanych kandydatów. Ostatecznie uznano, że cel zwiększenia ochrony interesów małoletniego, wypełni wprowadzenie obowiązku posiadania przez wnioskodawców – kandydatów na rodziców adopcyjnych – opinii kwalifikacyjnej sporządzonej przez ośrodek adopcyjny oraz odbycie wymaganego przepisami szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka. Na skutek zmiany prawa wspomniana opinia kwalifikacyjna, jak też wymóg odbycia szkolenia przez kandydatów na rodziców adopcyjnych są materialnoprawnymi przesłankami przysposobienia. Konsekwencją powyższego, jeśli sąd orzeka przysposobienie mimo braku spełnienia wymagań wprowadzonych do 114¹ § 1 k.r.o dopuszcza się rażącego naruszenia prawa materialnego.

Pozornie może się wydawać, że wprowadzone obowiązki wykluczyły jednoznacznie wszelkie niebezpieczeństwa związane z tzw. „*adopcją ze wskazaniem*”. Niemniej jednak, jak pokazują przykłady monitorowanych przez Rzecznika Praw Dziecka postępowań, wprowadzone zmiany przepisów nie wpłynęły znacząco na ochronę dziecka przed stanem się podmiotem transakcji finansowej. Przede wszystkim, nie uległ zmianie proceder poszukiwania i umawiania się np. poprzez fora internetowe rodziców biologicznych z ewentualnymi kandydatami do przysposobienia, czemu należy się sprzeciwić i co budzi

uzasadniony niepokój. Zaznaczyć należy, że jedyna różnica między stanem sprzed 1 stycznia 2012 roku polega na tym, że w ogłoszeniach dotyczących adopcji zawierana jest informacja o konieczności posiadania przez ewentualnych kandydatów opinii kwalifikacyjnej i szkolenia. Powyższe nie zmienia faktu, że nadal pojawiają się niespełniające ww. warunków formalnych wnioski o przysposobienie, a praktyka sądów, w tym zakresie nierzadko polega na wyznaczaniu bardzo długich okresów do ich uzupełnienia. W tym czasie, najczęściej odebrane prosto ze szpitala dziecko wrasta w rodzinę, a wówczas decydującym elementem, który przekonuje sąd do orzeczenia przysposobienia jest związek emocjonalny dziecka z opiekującymi się nim wnioskodawcami. Tym samym, możliwość wskazywania przez rodziców kandydatów do przysposobienia spośród niewystarczająco ograniczonego kręgu ludzi sprawia, że tzw. „*adopcja ze wskazaniem*” pozostaje fundamentem, działającego głównie w oparciu o internet i nielegalnych pośredników, tzw. podziemia adopcyjnego.

Ponadto, od wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny zastępczej ujawniło się nowe, niepokojące zjawisko, które również nakierowane jest na ominięcie przedsądowego etapu procedur prowadzonych przez ośrodek adopcyjny związanych z dokonaniem kwalifikacji dziecka do określonej rodziny. Mianowicie osoby chcące z pominięciem ośrodka adopcyjnego i niezbędnych szkoleń przysposobić „wyszukane” przez siebie dziecko, występują o powierzenie im na czas trwania postępowania pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Naturalnym jest, że w przysługującym im sześciomiesięcznym okresie na uzupełnienie szkoleń, między nimi, a dzieckiem nawiązują się silne więzi. Wówczas mająca pierwszeństwo z racji sprawowanej pieczy rodzina zastępcza zgłasza swój wniosek o przysposobienie. Należy zaznaczyć, iż sprawujący nad dzieckiem rodzinną pieczę zastępczą są zwolnieni z obowiązku ukończenia szkolenia organizowanego przez ośrodek adopcyjny.

2. cel zmiany przepisów

Proponowana zmiana przepisów jest potrzebna, aby:

- 1) ograniczyć zagrażające prawom i dobru dzieci tzw. podziemie adopcyjne,
- 2) wprowadzić taką definicję ustawową „*adopcji ze wskazaniem*”, której treść:
 - pozwoli na zachowanie adopcji pełnej jako podstawowej formy adopcji,

- da wyraz przekonaniu, iż dziecko pochodzące z danej rodziny powinno w tej rodzinie pozostać,
 - pozwoli uchronić dzieci przed przekazywaniem ich przez rodziców w celach finansowych,
 - pozwoli uchronić dzieci przed ich przekazywaniem przez rodziców osobom nieposiadającym kwalifikacji i predyspozycji osobistych i moralnych do opieki nad dziećmi,
 - sprawi, iż utracą rację bytu liczne, otwarcie i legalnie działające strony internetowe kojarzące osoby chcące przysposobić dziecko z rodzicami, którzy noszą się z zamiarem oddania dziecka do adopcji,
 - pozwoli na zbieranie danych statystycznych umożliwiających poznanie skali oraz ewentualnych kierunków zmian tego zjawiska,
- 3) przyjąć konkretne rozwiązania gwarantujące, iż do adopcji nie będzie dochodzić bez pośrednictwa ośrodka adopcyjnego, a tym samym:
- bez wnikliwej weryfikacji kwalifikacji i predyspozycji osób ubiegających się o adopcję,
 - bez porównania kwalifikacji i predyspozycji wnioskodawców z kwalifikacjami osób oczekujących na adopcję w tych ośrodkach,
 - bez dokonania kwalifikacji dziecka do rodziny (a nie odwrotnie),
 - bez wsparcia, a w dalszej perspektywie doradztwa ze strony ośrodka.

3. przewidywane skutki prawne

Proponowana zmiana przepisów powoduje, że:

- 1) „*adopcja ze wskazaniem*” zostaje w jasny sposób określona i reguluje dotychczas niejasne, nienazwane w przepisach zjawisko występujące w praktyce. Wprowadzenie ustawowego terminu pozwala na zbieranie danych statystycznych, które umożliwią poznanie skali oraz zmian tego zjawiska,

- 2) wskazanie przez rodziców dziecka osób przysposabiających zostaje ograniczone do krewnych i powinowatych dziecka, a tym samym osoby trzecie, nie będące krewnymi lub powinowatymi dziecka, zostają jednoznacznie wykluczone z grona osób, które mogą być wskazane jako osoby przysposabiające,
- 3) wymóg składania wniosku o przysposobienie za pośrednictwem ośrodka adopcyjnego ogranicza możliwość obejścia prawa i organizowania adopcji poza tym ośrodkiem. Dodatkowym zabezpieczeniem tego celu jest wymóg sporządzania przez ośrodek adopcyjny w każdym przypadku opinii o wniosku kandydatów na rodziny (nawet, gdy kandydaci przechodzą uproszczoną drogę formalną, ponieważ są np. rodzicami zastępczymi dziecka),
- 4) obowiązkowe pośrednictwo ośrodka adopcyjnego w złożeniu wniosków o przysposobienie skraca czas trwania postępowania adopcyjnego, ponieważ ogranicza ryzyko konieczności uzupełniania tych wniosków z powodu ich braków formalnych na etapie postępowania sądowego,
- 5) proponowana zmiana przepisów nie wymaga zmiany ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jedyne aspekty, w jakim dotyczy ww. ustawy, to pośrednictwo ośrodka adopcyjnego w złożeniu wniosku o przysposobienie. Ośrodki adopcyjne mogą jednak już wykonywać to zadanie na podstawie istniejących przepisów ustawy, ponieważ:
 - zgodnie z art. 154 ust. 1 tej ustawy „Prowadzenie procedur przysposobienia oraz przygotowanie osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka (...) stanowi wyłączną kompetencję ośrodka adopcyjnego”,
 - zgodnie z art. 156 ust. 1 pkt 3) tej ustawy do zadań ośrodka adopcyjnego należy w szczególności współpraca z sądem opiekuńczym,
 - zgodnie z art. 156 ust. 1 pkt 4) tej ustawy do zadań ośrodka adopcyjnego należy także udzielanie pomocy w przygotowaniu wniosków o przysposobienia i zgromadzeniu niezbędnych dokumentów.

6) Projekt ustawy nie powoduje obciążenia budżetu państwa ani jednostek samorządu terytorialnego.

7) Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Podsumowując, proponowana regulacja ogranicza ryzyko doprowadzenia do przysposobienia wyłącznie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, a więc ogranicza zagrażające dzieciom podziemie adopcyjne. Projekt ustawy chroni więc prawa i dobro przysposabianych dzieci.

Warszawa, 26 marca 2014 r.

BAS-WAPEiM-654/14

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej komisijnego projektu
ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy –
Kodeks postępowania cywilnego (przedstawiciel wnioskodawców: poseł
Magdalena Kochan)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy przewiduje zmianę art. 119² i dodanie artykułu 119³ w ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012 r. poz. 788, ze zmianami) oraz zmianę art. 585 w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101). Zmiana kodeksu rodzinnego i opiekuńczego zakłada wprowadzenie możliwości wskazania przez rodziców dziecka osoby przysposabiającej. Osobą tą mogłyby być wyłącznie krewny lub powinowaty rodziców dziecka albo małżonek jednego z rodziców. Zmiana kodeksu postępowania cywilnego zakłada, że wnioski o przysposobienie byłyby składane za pośrednictwem ośrodka adopcyjnego, wraz z wymaganymi dokumentami oraz z opinią ośrodka adopcyjnego o wniosku.

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

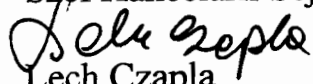
Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy nie są regulowane prawem Unii Europejskiej.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii zawartych w przepisach opiniowanego projektu.

4. Konkluzja

Przedmiot projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego nie jest objęty prawem UE.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

Warszawa, 26 marca 2014 r.

BAS-WAPEiM-655/14

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej**Opinia prawna**

w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Magdalena Kochan) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt ustawy przewiduje zmianę art. 119² i dodanie artykułu 119³ w ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012 r. poz. 788, ze zmianami) oraz zmianę art. 585 w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101). Zmiana kodeksu rodzinnego i opiekuńczego zakłada wprowadzenie możliwości wskazania przez rodziców dziecka osoby przysposabiającej. Osobą tą mogłyby być wyłącznie krewny lub powinowaty rodziców dziecka albo małżonek jednego z rodziców. Zmiana kodeksu postępowania cywilnego zakłada, że wniosek o przysposobienie byłby składany za pośrednictwem ośrodka adopcyjnego, wraz z wymaganymi dokumentami oraz z opinią ośrodka adopcyjnego o wniosku.

Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.**

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR GENERALNY

Warszawa, dnia *P.04* 2014 r.

PG VII G 025/113/14

SEKRETARIAT SZEFA KS

L.dz.
Data wpływu *10. 04. 2014*

Pan

Lech Czapla

Szef Kancelarii Sejmu

Stanisław Leszczyński

W odpowiedzi na pismo z dnia 2 kwietnia 2014 r., nr GMS-WP-173-81/14, dotyczące komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, przekazanego Prokuratorowi Generalnemu w trybie art. 3 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz. U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599, z późn. zm.), uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

Przedłożony do zaopiniowania projekt ustawy ukierunkowany jest na ograniczenie kręgu kandydatów do przysposobienia wskazywanych przez rodziców przysposobianego. Celem projektu, jak wynika to z uzasadnienia, jest przeciwdziałanie podziemu adopcyjnemu. Projektodawcy zakładają zatem nowelizację art. 119 k.r.o. poprzez dodanie do wskazanej jednostki redakcyjnej tekstu prawnego normy, zgodnie z którą rodzice mogą wskazać osobę przysposabiającą wyłącznie z określonego kręgu podmiotów – krewnych lub powinowatych rodziców dziecka, a także małżonka jednego z rodziców (tzw. przysposobienie ze wskazaniem). Z powyższymi zmianami związane są ściśle rozwiązania proceduralne. Projektodawcy zakładają modyfikację trybu składania wniosku o przysposobienie poprzez wprowadzenie obligatoryjnego kierowania wniosku za pośrednictwem ośrodka

adopcyjnego, przy czym zakłada się wprowadzenie obowiązku opiniowania złożonego wniosku przez ośrodek adopcyjny (art. 585 § 1 k.p.c.). Wskazane zmiany mają w zamyśle projektodawców zwiększyć ochronę dziecka przed zjawiskiem „poszukiwania i umawiania się rodziców biologicznych z ewentualnymi kandydatami do przysposobienia” i znacząco wpłynąć na zwiększenie ochrony małoletnich.

Dokonując oceny przedłożonego projektu należy stwierdzić, że proponowane w nim rozwiązania nie są trafne, bezpośrednio skutkując ograniczeniem instytucji przysposobienia ze wskazaniem w sytuacji, gdy instytucja ta ma długą tradycję jurydyczną i jak wykazuje doświadczenie, najczęściej w sposób prawidłowy wypełnia stawiane przed nią cele społeczne. Należy zauważyć, że normy prawne muszą być tak konstruowane, aby w sposób optymalny odpowiadały zróżnicowanym stanom faktycznym, a co z tym związane różnorodnym potrzebom społecznym. Motywacje leżące u podstaw decyzji rodziców biologicznych w przedmiocie wyrażenia zgody na przysposobienie ich małoletniego dziecka przez określoną osobę są niezwykle zróżnicowane, od przyczyn społeczno-ekonomicznych począwszy, na zdarzeniach losowych w postaci ciężkiej choroby uniemożliwiającej wychowanie i opiekę małoletniego dziecka skończywszy. Możliwość podjęcia przez te osoby tak newralgicznej decyzji, jak decyzja kto będzie sprawował opiekę nad ich dziećmi, jest dla tych osób decyzją o kapitalnym znaczeniu. Zakładana przez projektodawców ufność, że zawężenie kręgu osób do których ograniczona zostanie instytucja przysposobienia ze wskazaniem, do osób zaliczanych do kręgu szeroko rozumianej rodziny, jest wystarczającym rozwiązaniem z punktu widzenia funkcji społecznych tej instytucji, jest całkowicie bezpodstawna. Projektodawcy nie uwzględnili bowiem takich okoliczności, gdy rodzice biologiczni nie posiadają rodziny, albo wprawdzie posiadają, lecz żadna z osób zaliczanych do tej rodziny nie daje gwarancji należytej opieki i wychowania małoletniego dziecka. Nie należy do rzadkości sytuacja, gdy to określone osoby z kręgu najbliższych przyjaciół rodzica biologicznego wyrażają gotowość podjęcia opieki nad małoletnim dzieckiem w sytuacji, gdy rodzic biologiczny nie może jej sprawować z powodu ciężkiej choroby. Wprowadzenie

proponowanego zawężenia instytucji przysposobienia ze wskazaniem oznaczać będzie wprowadzenie rozwiązań uniemożliwiających w szeregu sytuacjach życiowych podjęcie optymalnej decyzji dla małoletniego dziecka, co więcej decyzji podjętej przez rodzica biologicznego. Warto przy tym podnieść, że projektodawcy nie wskazują, co właściwie jest nagannego w nawiązywaniu porozumienia pomiędzy rodzicem biologicznym a osobą gotową przysposobić jego dziecko. Warto zauważyć, że praktyka taka jest całkowicie dopuszczalna w systemach prawnych szeregu państw europejskich, przy czym często stosowanym rozwiązaniem jest włączenie ośrodków adopcyjnych w procedurę przysposobienia ze wskazaniem, co ma znaczenie, bowiem osoby chcące przysposobić małoletnie dziecko podlegają zbliżonym procedurom, jak w przypadku przysposobienia bez wskazania, co w optymalny sposób zabezpiecza dobro małoletniego dziecka. Niewątpliwie natomiast zgodzić należy się z konstatacją, że instytucja przysposobienia ze wskazaniem może być wykorzystywana w nagannym etycznie procederze udzielania gratyfikacji pieniężnych rodzicom biologicznym przez osoby chcące przysposobić małoletnie dziecko (zjawisko to potocznie określa się jako „handel dziećmi”). Należy jednak zauważyć, że dążąc do przeciwdziałania temu fenomenowi społecznemu poprzez ograniczenie instytucji przysposobienia ze wskazaniem można spowodować szereg negatywnych skutków społecznych. Podzielając zatem zapatrywanie co do konieczności wprowadzenia określonych zmian normatywnych, należałoby postulować takie modyfikacje obowiązujących regulacji prawnych, aby w instytucję przysposobienia ze wskazaniem w większym stopniu włączyć ośrodki adopcyjne, w celu obiektywnej oceny spełniania przez wskazane osoby warunków stawianych rodzicom adopcyjnym. W tym też kierunku wydają się dążyć proponowane rozwiązania w zakresie postępowania w przedmiocie przysposobienia ze wskazaniem, o tyle jednak nie w pełni zrozumiałe, że zakłada się przecież daleko idące zawężenie analizowanej instytucji prawnej. Należy przy tym zauważyć, że konstruując przepis art. 585 k.p.c. nie uniknięto usterek legislacyjnych. We wskazanej normie wprowadzono specyficzny tryb wnoszenia wniosku do sądu opiekuńczego w przedmiocie przysposobienia, wskazując, że wnosi się go za pośrednictwem ośrodka adopcyjnego. Intencją projektodawców jest wprowadzenie

reguły, zgodnie z którą każdy wniosek o przysposobienie będzie podlegał obligatoryjnemu opiniowaniu przez ośrodki adopcyjne. Należy jednak zauważyć, że zaproponowany sposób normatywnego zapisania reguły obligatoryjnego opiniowania osób wnioskujących o przysposobienie małoletniego dziecka jest wadliwy. Należy bowiem zauważyć, że sprawy z zakresu przysposobienia podlegają wyłącznej kognicji sądowej, tak więc obywatel chcąc przysposobić małoletniego musi zainicjować odpowiednie postępowanie sądowe. Wprowadzenie reguły, że stosowny wniosek składa się za pośrednictwem ośrodka adopcyjnego, co więcej, bez określenia terminu sporządzenia opinii i przedłożenia stosownego wniosku do sądu, ogranicza konstytucyjne prawo do sądu, w sytuacji, gdy wyłącznym sposobem rozstrzygnięcia sprawy jest konstytutywne orzeczenie sądowe. Nadto należy zwrócić uwagę, że projektodawcy posługują się niejednoznacznymi sformułowaniami, wpiern, wzorem dotychczasowych regulacji, stanowiąc, że sąd wszczyna postępowanie na wniosek przysposabiającego, potem zaś wskazując, że wniosek składa sądowi ośrodek adopcyjny. Takie ukształtowanie normy powoduje wątpliwości co do tego, czy postępowanie wszczyna się na wniosek przysposabiającego, czy też wyłącznie na wniosek ośrodka adopcyjnego, przy którym pierwotny wniosek przysposabiającego jest jedynie niezbędnym elementem. Dalsze zastrzeżenia dotyczą terminu złożenia wniosku, a więc, czy chwilą zgłoszenia wniosku jest czas złożenia go w ośrodku adopcyjnym, czy dopiero przesłanie wniosku do sądu opiekuńczego przez ośrodek adopcyjny. Dalsze wątpliwości dotyczą zapisu o obligatoryjnej opinii o wniosku. Zapis powyższy powoduje trudności w ocenie, co w istocie ma opiniować ośrodek adopcyjny - czy sam wniosek (jego warunki formalne), czy raczej, co wydaje się być bezpośrednim zamierzeniem projektodawców, predyspozycje wnioskodawcy do przejęcia władzy rodzicielskiej nad małoletnim dzieckiem. Jeżeli zaś intencją projektodawców było dokonanie oceny kwalifikacji osoby składającej wniosek o przysposobienie, to warto zauważyć, że ocena taka jest już w obecnym stanie prawnym przewidziana w art. 586 § 4 k.p.c., przy czym ma ona charakter obligatoryjny. Wydaje się zatem, że proponowane zmiany w obszarze procedury cywilnej, z jednej strony nie są trafne (składanie wniosku za pośrednictwem ośrodka

adopcyjnego) i mogą budzić wątpliwości natury konstytucyjnej, z drugiej zaś powielają już istniejące rozwiązania normatywne.

Podsumowując należy stwierdzić, że instytucja przysposobienia ze wskazaniem jest jedną z najstarszych instytucji prawa cywilnego, o istotnym znaczeniu społecznym. Ograniczanie możliwości zastosowania tej instytucji nie wydaje się optymalnym rozwiązaniem z punktu widzenia walki z niewątpliwie nagannym etycznie procederem udzielania gratyfikacji pieniężnych w zamian za wyrażenie zgody przez rodziców biologicznych na przysposobienie dziecka przez określoną osobę. Powyższy cel można osiągnąć za pomocą innych instrumentów prawnych, w tym zwłaszcza ewentualnego zwiększenia roli ośrodków adopcyjnych w procedurze przysposobienia ze wskazaniem.

Z szacunkiem
H. Jurek

Andrzej Seret

PROKURATORIA GENERALNA SKARBU PAŃSTWA

Główny Urząd Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa

ul. Hoża 76/78, 00-682 Warszawa
tel.: (+48) 022 3923109; fax: (+48) 022 3923120

www.prokuratoria.gov.pl
e-mail: kancelaria@prokuratoria.gov.pl

KR-51-168/14/ZŚP
W/12358 /14

Warszawa, dnia 18 kwietnia 2014 r.

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz.

Data wpływu 22.04.2014 r.

Pan Adam PODGÓRSKI
ZASTĘPCA SZEFA
KANCELARII SEJMU RP

Stanisław Piasecki

W nawiązaniu do komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, nadesłanego przy piśmie nr GMS-WP-173-81/14 z dnia 2 kwietnia 2014 r., w załączeniu uprzejmie przedkładam opinię Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa do tego projektu.

Piotr Bodkiewicz

WICEPREZES
Prokuraturii Generalnej
Skarbu Państwa
Piotr Bodkiewicz

PROKURATORIA GENERALNA SKARBU PAŃSTWA

Główny Urząd Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa

KR-51-168/14/ZSP

2014.04.18

Opinia do komisijnego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy - Kodeks postępowania cywilnego

1. Zmiany wprowadzanej do Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego należałoby dokonać tylko poprzez dodanie po art. 119¹ nowego art.119^{1a}.
2. Projektowany art. 119² § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, ze względu na wyłącznie proceduralny charakter tego przepisu, należałoby zamieścić w Kodeksie postępowania cywilnego jako nowy art. 588¹. Kodeks rodzinny i opiekuńczy zawiera przepisy materialne i elementy procesowe nie powinny być do niego włączane.
3. Wobec regulacji zakładanej w projektowanym art. 119² § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, odnoszącej się tylko do protokołu o wskazaniu przez rodziców dziecka osoby przysposabiającej wydaje się iż obowiązek przesłania do ośrodka adopcyjnego stosownego protokołu sądu opiekuńczego powinien być konsekwentnie rozciągnięty również na sytuację opisaną w obowiązującym art. 119¹ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, a więc również na protokół o wyrażeniu przez rodziców zgody na przysposobienie ich dziecka w przyszłości bez wskazania osoby przysposabiającego. Rozwiązanie takie zapewni ośrodkowi adopcyjnemu pełniejszą wiedzę o sytuacji prawnej dziecka zakwalifikowanego do przysposobienia.

4. Redagując w Kodeksie postępowania cywilnego na nowo art. 119² § 2 zamieszczany w projekcie w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, należałoby zastosować pełną nazwę „wojewódzkiego banku danych” tj. „bank danych o dzieciach z terenu województwa oczekujących na przysposobienie”. Skrót wprowadzony w art. 162 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej odnosi się tylko do tamtej ustawy i nie powinien być bez bliższego określenia stosowany w innych ustawach.

5. W projektowanym nowym brzmieniu art. 585 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego w zdaniu drugim wyrazy „Ośrodek ten składa sądowi wniosek” należałoby zastąpić wyrazami „Ośrodek adopcyjny przysyła wniosek do sądu” oraz wyraz „opinię” zastąpić wyrazem „opinią”. Wnioskodawcą jest bowiem w każdym przypadku przysposabiający i to on składa wniosek, a ośrodek adopcyjny jest tylko swoistym przekaznikiem wzbogacającym wniosek przysposabiającego o dodatkowe dokumenty i swoją opinię.

6. Wydaje się, że w projektowanej ustawie należałoby znowelizować również art. 161 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W artykule tym w ust. 1 lub 3 można by dodać przepis stwierdzający, że ośrodek adopcyjny gromadzi informacje dotyczące zgody rodziców na przysposobienie ich dziecka w przyszłości ze wskazaniem lub bez wskazania osoby przysposabiającego. Dane takie są danymi wrażliwymi, objętymi ustawą o ochronie danych osobowych, dlatego też powinny być wyszczególnione w katalogu informacji gromadzonych przez ośrodki adopcyjne.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 16 kwietnia 2014 roku

ZSR/070/3/2014/MS

SEKRETARIAT

L. dz.

Data wpływu

13-04-2014

Pan
Adam Podgórski
Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

w odpowiedzi na pismo o sygn. GSM - WP- 173-81/14 z prośbą o wyrażenie opinii o projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz Kodeks postępowania cywilnego, uprzejmie informuję, że zawarte w projekcie regulacje prawne są konieczne ze względu na ochronę praw dziecka, dlatego w pełni popieram przedmiotowy projekt ustawy.

Na marginesie należy wskazać, że przedmiotowa regulacja powstała na kanwie projektu ustawy przesłanego przez Rzecznika Praw Dziecka do Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. Projekt tej regulacji został opracowany przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Rodzinnego przy Rzeczniku Praw Dziecka. Propozycja nowelizacji wynikała z wnikliwej analizy wielu przypadków wskazujących, że dotychczasowe uregulowania prawne w zakresie przysposobienia w niewystarczający sposób chronią dzieci przed zagrożeniami związanymi z tzw. „adopcją ze wskazaniem”.

W moim odczuciu, rozwiązania przedłożonego projektu ustawy wychodzą naprzeciw pojawiającym się problemom i w sposób kompleksowy regulują te przypadki przysposobienia, które obecnie „wymykają” się spod kontroli właściwych organów, i w których zaobserwować można szereg nieprawidłowości, w tym zwłaszcza związanych z omijaniem przepisów w zakresie przysposobień i funkcjonowaniem tzw. podziemia adopcyjnego.

Powyższa propozycja przede wszystkim precyzyjnie definiuje dotychczas nieuregulowaną prawnie „adopcję za wskazaniem” ograniczając dokonywane przez rodzica „wskazanie” do grona osób spokrewnionych i spowinowaconych z rodzicami dziecka. Zachowanie „wskazania” w tej ograniczonej formie, w mojej ocenie spełnia oczekiwane

społeczne funkcje, bowiem daje rodzicom możliwość decydowania o przyszłości dziecka, nie pozwalając jednocześnie na doprowadzenie do przysposobienia wyłącznie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

Jednocześnie zaznaczyć należy, iż propozycja ta nie zakłada wyłączenia możliwości wnioskowania o przysposobienie dziecka przez posiadające pełne kwalifikacje i dotychczas biorące czynny udział w życiu i wychowaniu dziecka osoby spoza jego rodziny.

Podsumowując, wyrażam przekonanie, że przedstawiony projekt z uwagi na konieczność wprowadzenia regulacji chroniących dzieci przed handlem ludźmi zostanie sprawnie przeprowadzony przez proces tworzenia prawa.

Z szacunkiem
Marek *Michał*